

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
17 päivänä toukokuuta 1988 *

Asiassa 158/86,

jonka Kööpenhaminan Østre Landsret on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensiksi mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Warner Brothers Inc.,

Metronome Video ApS,

vastaan

Erik Viuff Christiansen

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 30, 36 ja 222 artiklan tulkinnasta suhteessa yksinoikeuden haltijan Tanskassa esittämään kieltoon, joka koskee yksinoikeuden haltijan toimesta tai hänen suostumuksellaan toisessa jäsenvaltiossa kaupan pidetyn videotallenteen vuokralle tarjoamista Tanskassa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja G. Bosco, joka hoitaa presidentin tehtäviä, jaostojen puheenjohtajat O. Due ja J. C. Moitinho de Almeida sekä tuomarit T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, R. Joliet ja F. Schockweiler,

* Oikeudenkäyntikieli: tanska.

julkisasiamies: G. F. Mancini,
kirjaaja: apulaiskirjaaja J. A. Pompe,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

- yhtiöt Warner Brothers Inc. ja Metronome Video ApS, edustajanaan asianajaja Johan Schlüter, Kööpenhamina,
- Erik Viuff Christiansen, edustajanaan asianajaja Niels Gangsted-Rasmussen, Kööpenhamina,
- Tanskan hallitus, asiamiehenään Tanskan ulkoasiainministeriön oikeudellinen neuvonantaja Laurids Mikaelson,
- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Treasury Solicitor S. J. Hay, Lontoo,
- Ranskan hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston johtaja Gilbert Guillaume,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Johannes Føns Buhl ja Giuliano Marenco,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen ja 1.10.1987 pidetyn suullisen käsittelyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.1.1988 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Kööpenhaminan Østre Landsret on esittänyt 11.6.1986 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 1.7.1986, yhteisöjen tuomioistuimelle ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan tulkinnasta sen selvittämiseksi, missä määrin videotallenteiden vuokrausta koskeva kansallinen tekijänoikeuslainsäädäntö on yhteensoveltuva tavaroiden vapaan liikkuvuuden kanssa.

- 2 Tämä kysymys on esitetty Warner Brothers (jäljempänä Warner) ja Metronome Video (jäljempänä Metronome) yhtiöiden sekä Erik Viuff Christianseinin välisessä asiassa.
- 3 Warner, joka omistaa elokuvan "Never say never again" tekijänoikeudet Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja joka on tuottanut elokuvan tässä jäsenvaltiossa, on siirtänyt elokuvan videotuotantoon liittyvien oikeuksien hallinnoinnin Tanskan osalta Metronomelle.
- 4 Kysymyksessä olevasta elokuvasta tehty videotallenne on ollut myytävänä Warnerin luvalla Yhdistyneessä kuningaskunnassa; Christiansen, jolla on videoliike Kööpenhaminassa, osti Lontoosta yhden kappaleen ryhtyäkseen vuokraamaan sitä Tanskassa ja toi sen tässä tarkoituksessa kyseiseen jäsenvaltioon.
- 5 Kööpenhaminan Byret kielsi Warnerin ja Metronomen vaatimuksesta vastatajaa vuokraamasta videotallennetta Tanskassa. Kielto tuomio perustui Tanskan lainsäädäntöön, joka antaa sävellys- tai elokuvateoksen tekijälle tai tuottajalle oikeuden estää teoksen videotallenteen vuokraaminen ilman hänen suostumustaan.
- 6 Saatuaan asian käsiteltäväkseen Østre Landsret päätti esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko perustamissopimuksen II osan I osaston 2 luvun jäsenvaltioiden välisten määrällisten rajoitusten poistamista koskevia määräyksiä, erityisesti 30 ja 36 artiklaa yhdessä 222 artiklan kanssa tulkittava siten, että henkilö, jolla on yksinoikeus (tekijänoikeus) videotallenteeseen, jota oikeudenhaltijan toimesta tai hänen suostumuksellaan on laillisesti pidetty kaupan jäsenvaltiossa, jonka kansallisen tekijänoikeuslainsäädännön mukaan tallenteen (jälleenyntiä ja) vuokralle tarjoamista ei voida kieltää, ei voi estää tällaisen videotallenteen vuokralle tarjoamista toisessa jäsenvaltiossa, johon kysymyksessä oleva elokuva on laillisesti tuotu maahan silloin, kun kyseisen jäsenvaltion tekijänoikeutta koskevassa lainsäädännössä sallitaan tällainen kieltotekemättä eroa sen alueella valmistettujen ja maahan tuotujen videotallenteiden välillä ja samanaikaisesti estämättä itse videotallenteiden maahantuontia?"

- 7 Pääasiaa koskevia tosiseikkoja, sovellettavaa kansallista lainsäädäntöä sekä yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjä huomautuksia koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeu-

denkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä vain, mikäli se on tarpeen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

- 8 Asetetulla kysymyksellä kansallinen tuomioistuin pyrkii pääasiallisesti selvittämään, estetäänkö perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklassa sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltaminen, joka antaa tekijälle oikeuden saattaa videotallenteiden vuokralle tarjoaminen hänen luvastaan riippuvaiseksi, jos videotallenteet on aiemmin hänen suostumuksellaan saatettu levitykseen toisessa jäsenvaltiossa, jonka lainsäädännössä tekijän sallitaan valvoa ensi-myyntiä mutta ei anneta hänelle oikeutta kieltää vuokralle tarjoaminen.
- 9 On aiheellista palauttaa mieliin, että toisin kuin kansallinen tekijänoikeutta koskeva lainsäädäntö, jota koskevassa asiassa yhteisöjen tuomioistuin on antanut tuomion 10.1.1981 (yhdistetyt asiat 55/80 ja 57/80, Musik-Vertrieb Membran, Kok. 1981, s. 147), tässä ennakkoratkaisukysymyksessä tarkoitettu lainsäädäntö ei oikeuta tekijää saamaan lisäkorvausta sellaisten suojattujen teosten tallenteiden maahantuonnista, jotka hänen suostumuksellaan on saatettu levitykseen toisessa jäsenvaltiossa, eikä asettamaan minkäänlaisia muita esteitä maahantuonnille tai jälleenmyynnille. Kysymyksessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaiset tekijälle kuuluvat oikeudet ovat käytettävissä vasta sen jälkeen, kun maahantuonti on toteutunut.
- 10 On kuitenkin todettava, että videotallenteita ei levitetä kaupallisesti ainoastaan myymällä vaan yhä enemmän myös vuokraamalla niitä videonauhureita omistaville henkilöille. Oikeus kieltää kyseinen vuokraaminen on sen vuoksi omiaan vaikuttamaan videotallenteiden kauppaan kyseisessä jäsenvaltiossa ja vaikuttamaan siten epäsuorasti kyseisten tuotteiden yhteisön sisäiseen kauppaan. Pääasian käsittelyn kohteena olevan kaltaista lainsäädäntöä on näin ollen pidettävä vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 30 artiklassa kiellettyinä vaikutukseltaan maahantuonnin määrällistä rajoitusta vastaavana toimenpiteenä.
- 11 Tämän vuoksi on tutkittava, voidaanko tällaista lainsäädäntöä pitää oikeutettuna perustamissopimuksen 36 artiklassa tarkoitettujen teollisoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien suojaamiseksi, kun teollisen ja kaupallisen omaisuuden käsite yhteisöjen tuomioistuimen 6.10.1982 antaman tuomion (asia 262/81, Coditel, Kok. 1982, s. 3381) mukaan sisältää myös oikeudet kirjallisiin ja taiteellisiin teoksiin.

- 12 Tältä osin on aiheellista ensiksi todeta, että kysymyksessä olevaa kansallista lainsäädäntöä sovelletaan erotuksetta asianomaisessa jäsenvaltiossa valmistetuihin ja toisesta jäsenvaltiosta maahan tuotuihin videotallenteisiin. Kansallisen lainsäädännön soveltamisen kannalta ratkaisevaa on tapa, jolla videotallenteilla käydään kauppaa, ei niiden alkuperä. Kyseinen lainsäädäntö itsessään ei niin ollen johda mielivaltaiseen syrjintään jäsenvaltioiden välisessä kaupassa.
- 13 Edelleen on syytä todeta, että kirjallisia ja taiteellisia teoksia voidaan hyödyntää kaupallisesti joko esittämällä niitä julkisesti tai valmistamalla niistä kappaleita ja saattamalla näin saadut tallenteet markkinoille, mikä pitää eritoten paikkansa elokuvateosten osalta. Perustamissopimuksen määräyksissä ei aseteta kyseenalaiseksi tekijälle kuuluvaa kahta olennaista oikeutta, jotka ovat yksinoikeus määrätä esittämisestä sekä yksinoikeus kappaleiden valmistamiseen.
- 14 Lopuksi on otettava huomioon komission esiin tuoma seikka, joka koskee kyseisten tallenteiden myyntimarkkinoista erillään olevien erityisten vuokrausmarkkinoiden syntymistä. Vuokrausmarkkinoiden olemassaolon ovat tehneet mahdolliseksi useat eri seikat kuten videotallenteiden kestävyyttä ja käyttöikää nostanut valmistusmenetelmien parantuminen, katsojien tekemä havainto, että he katsovat ostamiaan videotallenteita vain harvoin, sekä lisäksi videotallenteiden suhteellisen korkea hankintahinta. Videotallenteiden vuokrausmarkkinat saavuttavat suuremman yleisömäärän kuin myyntimarkkinat, ja ne tarjoavat elokuvien tekijöille nykyisin merkittäviä mahdollisuuksia tulojen hankkimiseen.
- 15 On kuitenkin ilmeistä, että jos tekijöillä on oikeus saada tekijänoikeusmaksuja ainoastaan myynnistä yksityishenkilöille ja videotallenteiden vuokraustoiminnan harjoittajille, ei ole mahdollista varmistaa elokuvien tekijöille korvausta, joka on oikeassa suhteessa tosiasiallisesti tapahtuneiden vuokrausten lukumäärään ja joka takaa heille riittävän osuuden videotallenteiden vuokrausmarkkinoista. Tämä selittää, kuten komissio huomautuksissaan muistuttaa, miksi tietyissä kansallisissa laeissa on äskettäin säädetty erityisestä videotallenteiden vuokrausta koskevan oikeuden suojasta.
- 16 Tämän tyyppinen lainsäädäntö on siten ilmeisen oikeutettua perustamissopimuksen 36 artiklassa tarkoitettujen teollisoikeuksien ja kaupallisten oikeuksien suojaamiseksi.

- 17 Vedoten sekä 22.1.1981 annettuun tuomioon (asia 58/80, Dansk Supermarked v. Imerco, Kok. 1981, s. 181) että 10.1.1981 annettuun tuomioon (edellä mainittu asia Musik-Vertrieb Membran v. GEMA) pääasian vastaaja väittää kuitenkin, että tekijä voi vapaasti valita jäsenvaltion, jossa hän saattaa teoksensa markkinoille. Pääasian vastaaja huomauttaa, että tekijä tekee valintansa etujensa mukaisesti ja hänen täytyy erityisesti ottaa huomioon se tosiseikka, että toisten jäsenvaltioiden lainsäädännöstä poiketen tiettyjen jäsenvaltioiden lainsäädännön perusteella tekijä saa yksinoikeuden, joka sallii hänen estää teoksen tallenteen vuokralle tarjoaminen myös silloin, kun tallenne on saatettu myyntiin hänen suostumuksellaan. Näin ollen tekijän, joka on saattanut elokuvasta tehdyn videotallenteen myyntiin jäsenvaltiossa, jonka lainsäädännössä hänelle ei myönnetä yksinomaista vuokrausoikeutta (kuten on tilanne pääasian tapauksessa), on hyväksyttävä valinnastaan aiheutuvat seuraukset sekä se, että hänen oikeutensa estää kyseisen videotallenteen vuokralle tarjoaminen missä tahansa muussa jäsenvaltiossa raukeaa.
- 18 Tätä vastaväitettä ei voida hyväksyä. Edellä esitetystä nimittäin seuraa, että kun kansallisessa lainsäädännössä myönnetään tekijälle erityinen videotallenteiden vuokrausoikeus, tämä oikeus menettäisi sisältönsä, jos sen haltija ei voisi määrätä vuokralle tarjoamisesta. Sen vuoksi ei voida hyväksyä, että tekijän teoksen sisältävän videotallenteen markkinoille saattaminen jäsenvaltiossa, jossa ei suojata erityisesti vuokrausoikeutta, voisi vaikuttaa samalle tekijälle toisen jäsenvaltion lainsäädännössä myönnettyyn oikeuteen kieltää kyseisen videotallenteen vuokralle tarjoaminen tässä jäsenvaltiossa.
- 19 Näin ollen kansallisen tuomioistuimen kysymykseen on vastattava, että perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklassa ei estetä soveltamasta kansallista lainsäädäntöä, jossa myönnetään tekijälle oikeus määrätä videotallenteiden vuokralle tarjoamisesta silloin, kun kysymyksessä ovat videotallenteet, jotka aiemmin on hänen suostumuksellaan saatettu levitykseen toisessa jäsenvaltiossa, jonka lainsäädännössä tekijän sallitaan valvoa ensimyyntiä mutta ei anneta hänelle oikeutta kieltää vuokralle tarjoamista.

Oikeudenkäyntikulut

- 20 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Tanskan hallitukselle, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle, Ranskan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen

tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Kööpenhaminan Østre Landsretin 11.6.1986 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklassa ei estetä soveltamasta kansallista lainsäädäntöä, jossa myönnetään tekijälle oikeus määrätä videotallenteiden vuokralle tarjoamisesta silloin, kun kysymyksessä ovat videotallenteet, jotka aiemmin on hänen suostumuksellaan saatettu levitykseen toisessa jäsenvaltiossa, jonka lainsäädännössä tekijän sallitaan valvoa ensimyyntiä mutta ei anneta hänelle oikeutta kieltää vuokralle tarjoaminen.

Bosco

Due

Moitinho de Almeida

Koopmans

Everling

Bahlmann

Galmot

Joliet

Schockweiler

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä toukokuuta 1988.

J.-G. Giraud
kirjaaja

A. J. Mackenzie Stuart
presidentti